

**Az oktatási programok egységes nemzetközi
osztályozása, 1997
ISCED 1997**

Tartalom

1. Az ISCED 1997 tartalma, főbb jellemzői
2. Az ISCED 1997-osztályozás változói
3. Az ISCED 1997-osztályozás és kódolási rendszer
4. Az ISCED 1997-szintek tartalmi meghatározásai

1. Az ISCED 1997 tartalma, főbb jellemzői

Az ISCED (*International Standard Classification of Education*) -osztályozás az oktatás egységes nemzetközi osztályozási rendszere. Az ENSZ gazdasági és társadalmi osztályozási rendszereinek családjához tartozó nomenklatúra, megalkotója az UNESCO Statisztikai Intézete (UIS). Az osztályozás kidolgozásáért, karbantartásáért, felülvizsgálataért, valamint az ISCED szerint megvalósuló adatgyűjtéshez és elemzéshez kapcsolódó útmutatások elkészítéséért az UIS felelős. Az osztályozás az UNESCO Általános Konferenciáján a tagállamok elfogadó határozatával vált hivatalossá. Legelső változatát az oktatási programokra vonatkozóan 1976-ban fogadták el, amit 1997-ben dolgoztak át.

Az ISCED-osztályozást világszerte alkalmazzák a nemzetközi célú adatgyűjtésekben, adatbázisokban és összehasonlító elemzésekben. Az osztályozás referenciakeretül szolgál az oktatási, képzési programok és az ezekkel összefüggő képzések rendszerezéséhez. Az osztályozás alapfogalmi és definíciói az oktatási rendszerek széles skálájára alkalmazhatóak, nemzetközileg érvényesek.

Az ISCED-osztályozás az oktatási, képzési programokat tartalmuk alapján két fő változó segítségével kategorizálja: az oktatás szintje és a képzés területe szerint.

Az osztályozás alkalmazható különféle típusú adatforrások különböző szempontú elemzése során. Ilyen szempont lehet többek között a beiratkozás, a részvétel, az oktatásba befektetett emberi és pénzügyi erőforrás, a lakosság iskolai végzettsége stb.

Az osztályozás a különböző típusú adatfelvételekben egyaránt megjelenhet, például az adminisztratív nyilvántartásokban, az egyéni vagy háztartási felmérésekben, makrogazdasági statisztikákban.

Az osztályozás három pilléren nyugszik: 1.) nemzetközileg elfogadott fogalmak és meghatározások; 2.) osztályozási rendszerek; 3.) oktatási programok és az azokhoz kapcsolódó képzések.

Az ún. *ISCED mapping* (ISCED-térkép) a nemzeti oktatási rendszerekkel, azok programjaival és a kapcsolódó képzésekkel összefüggő információk szervezésének alapvető eszköze, a besorolásokkal kapcsolatos információk összehasonlíthatóságának biztosítása és a nemzetközi statisztikai célú értelmezésük támogatása érdekében.

Az ISCED szerint oktatásnak minősül minden olyan tudatos, módszeres, szervezett keretek között folyó tartós ismeretátadási tevékenység, amelynek célja adott tanulási igények, szükségletek kielégítése függetlenül attól, hogy ez az ismeretátadás közvetlen személyes verbális, vagy nem verbális módon, vagy közvetett csatornák (különböző kommunikációs eszközök) igénybe vételével történik.

2. Az ISCED 1997-osztályozás változói

Az ISCED 1997 programbesorolásainak **fő osztályozási változója a szint**.

Az ISCED-szinteken belül a programokat további kiegészítő dimenziók szerint lehet tovább bontani, mint például a **program kimenete vagy típusa**, a program **orientációja vagy pozíciója**, továbbá az **ISCED 5. szintje esetében a program kumulatív hossza**. Az ISCED 0. szintje esetében további kiegészítő dimenzió nincs.

Szintek

Az ISCED az oktatás szintjeit sorbarendezett kategóriák mentén határozza meg. Általánosságban elmondható, hogy a szint összefügg a program tartalmának összetettségével.

Az osztályozás a szinteket a tanulási tapasztalatok fokozatossága, valamint az egyes programok által átadni tervezett ismeretek, készségek és kompetenciák mentén csoportosítja. Az ISCED-szint fogalma tükrözi az oktatási programok tartalmi összetettségének mértékét és specializáltságát az alapvetőtől a komplexig. Az oktatás szintje tehát egy olyan fogalom, amely azon a feltételezésen alapul, hogy az oktatási programokat sorrendi függőségben álló kategóriákba lehet sorolni: minél komplexebb az oktatási program, annál magasabb az oktatás szintje.

Kimenet és típus

Az osztályozás az ISCED 2–4. szintjein a program kimeneti/továbbhaladási útját, az ISCED 5. szintjén pedig a program típusát határozza meg.

A program kimenete az ISCED 2–4. szintjein:

- **A:** Azok a programok tartoznak ide, amelyek lehetővé teszik a magasabb szintű A típusú programokon való közvetlen továbbtanulást.
- **B:** Azok a programok tartoznak ide, amelyek lehetővé teszik a magasabb szintű, B típusú programokon való közvetlen továbbtanulást.
- **C:** Elsősorban a munkaerőpiacra történő közvetlen belépésre készítik fel az adott szint végére ("záró" programoknak is nevezik ezeket).

A program típusa az ISCED 5. szintjén:

- **ISCED 5A:** Elméleti, tudományos jellegű képzések.
- **ISCED 5B:** Gyakorltorientáltabb/foglalkozás-specifikusabb képzések.

Orientáció és pozíció

Az osztályozás az ISCED 2–4. szintjein megkülönbözteti a program orientációját, az ISCED 5. szintjén pedig a program pozíciót.

Orientáció esetében három kategória meghatározása történik: általános oktatás, szakmai alapozó oktatás és szakmai oktatás.

Az **általános oktatás** olyan oktatási programokat jelent, amelyek célja a tanulók általános ismereteinek, készségeinek és kompetenciáinak fejlesztése, felkészítés az emelt szintű tanulmányokra ugyanazon vagy egy magasabb ISCED-szinten.

A **szakmai alapozó oktatás** olyan oktatási programokat jelent, amelyek célja a szakképzési programokra való felkészítés, ezen programok ugyanakkor nem készítik fel egy adott szakmára, és nem vezetnek közvetlenül a munkaerőpiac szempontjából releváns szakképesítés megszerzéséhez. Az oktatás elsősorban arra szolgál, hogy a résztvevőket megismertesse a munka világával. Ahhoz, hogy egy programot szakmai alapozó oktatásnak lehessen tekinteni, a program tartalmának legalább 25%-ban szakmai jellegűnek kell lennie.

A **szakmai oktatás** olyan oktatási programokat jelent, amelyek célja az adott foglalkozásra, szakmára, vagy ezek csoportjaira jellemző ismeretek, készségek és kompetenciák közvetítése. Ezeknek a programoknak a sikeres befejezése munkaerőpiac szempontjából releváns szakképesítésekhez vezet.

Az ISCED 5. szintje esetében a pozíció a nemzeti képesítési keretrendszerben elfoglalt helyet jelöli. A használt változók: köztes, első, második és további végzettséget adó programok.

Kumulatív elméleti időtartam

A kategóriák a következők lehetnek:

ISCED 5A esetében:

- Közepes 3–5 éves
- Hosszú: 5–6 éves
- Nagyon hosszú: több mint 6 éves

ISCED 5B esetében:

- Rövid: 2–3 éves
- Közepes: 3–5 éves
- Hosszú: 5–6 éves
- Nagyon hosszú: több mint 6

3. Az ISCED 1997-osztályozás és kódolási rendszer

Az ISCED 1997 osztályozás az oktatási programok szintjeinek kódolási rendszerét jelenti.

1. tábla ISCED 1997 – az oktatási programok szintek szerinti kódolása

Szint	Kimenet / típus ¹⁾	Orientáció / pozíció ²⁾	Kumulatív hossz ³⁾	Szint megnevezés
0	n.a.	n.a.	n.a.	Iskola előtti oktatás-nevelés
1	n.a.	n.a.	n.a.	Alapfokú (elemi) oktatás vagy az alapoktatás első szakasza
2	A	Általános / szakmai alapozó /szakmai	n.a.	Alsó középfokú oktatás vagy az alapoktatás második szakasza
	B		n.a.	
	C		n.a.	
3	A	Általános / szakmai alapozó /szakmai	n.a.	Felső középfokú oktatás
	B		n.a.	
	C		n.a.	
4	A	Általános / szakmai alapozó /szakmai	n.a.	Középfok utáni nem felsőfokú oktatás
	B		n.a.	
	C		n.a.	
5	B	n.a.	<2 év	Felsőoktatás, első szakasz
5	B	n.a.	<3 év	
5	A	Köztes	<3 év	
5	A	Első	3-4 év	
5	A	Első	>4 év	
5	A	Első	≥5 év	
5	A	Második/ további	≥4 év	
5	A	Második/ további	≥4-5 év	
5	A	Második/ további	≥6 év	
6	n.a.	n.a.	n.a.	
6	n.a.	n.a.	n.a.	

4. Az ISCED 1997-szintek tartalmi meghatározásai

Az ISCED 0. szintje: iskola előtti oktatás nevelés

Definíció: a szervezett oktatás kezdő szakasza, amelynek elsődleges célja a nagyon fiatal gyermekekkel megismertetni az iskola jellegű környezetet.

Az ISCED 1. szintje: alapfokú (elemi) oktatás vagy az alapoktatás első szakasza

Definíció: az alapfokú oktatás célja, hogy a tanulóknak alapvető olvasás írás és matematikai ismereteket nyújtsanak.

Az ISCED 2. szintje: alsó középfokú oktatás vagy az alapoktatás második szakasza

Definíció: az alsó középfokú oktatás célja, hogy teljessé tegyék az alapfokon adott alapvető készségeket és ismereteket a tanítás fokozottabban tantárgyközpontú szaktanárokat alkalmaznak a szakterületnek megfelelő órák vezetésére.

ISCED 2A: az alsó középfokú oktatás vagy az alapoktatás második szakasza

Definíció: azok a programok tartoznak ide, amelyek az ISCED 3. szintjére történő közvetlen belépést szolgálják, végső soron a felsőoktatáshoz vezetnek, azaz az ISCED 3A vagy 3B szintjére való lépés a céljuk.

ISCED 2B: alsó középfokú oktatás vagy az alapoktatás második szakasza

Definíció: azok a programok tartoznak ide, amelyek közvetlenül az ISCED 3C szintre történő belépést célozzák.

ISCED 2C: alsó középfokú oktatás vagy az alapoktatás második szakasza

Definíció: azok a programok tartoznak ide, amelyek elsősorban a munkaerőpiacra történő közvetlen belépésre készítik fel a szint végére („záró” programoknak is nevezik ezeket).

Az ISCED 3. szintje: felső középfokú oktatás

Definíció: a középfokú oktatás befejező szakasza a legtöbb OECD-országban. Nagyobb szakosodás jellemzi ezt a szintet, mint az ISCED 2. szintjét, jellemzően a tanárok is magasabb képesítéssel vagy szakképzettséggel rendelkeznek. Országon belül és az országok között egyaránt lényeges különbségek mutatkoznak az ISCED 3 szintje szerinti programok időtartamát illetően: az egyes országokban 2–5 éves oktatási időintervallum jellemző.

ISCED 3A: felső középfokú oktatás

Definíció: az ISCED 3. szintjének azon programjai tartoznak ide, amelyek közvetlenül az ISCED 5A programba történő belépésre készítik fel.

ISCED 3B: -felső középfokú oktatás

Definíció: az ISCED 3. szintjének azon programjai tartoznak ide, amelyek közvetlenül az ISCED 5B programba történő belépésre készítik fel.

ISCED 3C: felső középfokú oktatás

Definíció: az ISCED 3. szintjének azon programjai tartoznak ide, amelyek nem vezetnek közvetlenül az ISCED 5A vagy 5B szintje szerinti programokhoz. Következésképpen ezek a programok közvetlenül a munkaerőpiacra, az ISCED 4. vagy más, az ISCED 3. szintjéhez tartozó egyéb programokhoz vezetnek.

Az ISCED 4. szintje: középfok utáni nem felsőfokú oktatás

Definíció: azokat a programokat tartalmazza, amelyek nemzetközi szempontból a felső középfokú és a posztsekunder oktatás határán helyezkednek el, még akkor is, ha nemzeti kontextusban azok tisztán a felső középfokú vagy a posztsekunder programokhoz tartozóknak tekinthetők. Ezek gyakran szignifikánsan nem magasabb szintűek, mint az ISCED 3. szintjének programjai, de szélesítik azoknak a résztvevőknek az ismereteit, akik korábban már befejeztek egy ISCED 3. szintjének megfelelő programot. A résztvevők jellemzően idősebbek az ISCED 3. szintjének programjainak tanulóinál.

ISCED 4A: középfok utáni nem felsőfokú oktatás

Definíció: az ISCED 4. szintje azon programjai tartoznak ide, amelyek közvetlenül az ISCED 5A programjába történő belépésre készítik fel.

ISCED 4B: középfok utáni nem felsőfokú oktatás

Definíció: az ISCED 4. szintjének azon programjai tartoznak ide, amelyek közvetlenül az ISCED 5B programjába történő belépésre készítik fel.

ISCED 4C: középfok utáni nem felsőfokú oktatás

Definíció: az ISCED 4. szintjének azon programjai tartoznak ide, amelyek nem vezetnek közvetlenül az ISCED 5A vagy 5B szintjéhez tartozó programokhoz. Ezek a programok közvetlenül a munkaerőpiacra vagy más ISCED 4. szintjéhez tartozó programokhoz vezetnek.

Az ISCED 5. szintje: felsőoktatás, első szakasz

Definíció: ez a szint olyan felsőfokú programokból áll, amelyek oktatási tartalma magasabb szintű, mint amelyet az ISCED 3. és 4. szintje kínál.

ISCED 5A: felsőoktatás, első szakasz

Definíció: az ISCED 5A szintjének programjai olyan felsőfokú programok, amelyek főként elméletre alapozottak és céljuk, hogy megfelelő képzettséget nyújtsanak a felsőfokú kutatási programokba, valamint a magas szintű tudást igénylő foglalkozási ágakba való bekapcsolódáshoz.

ISCED 5B: felsőoktatás, első szakasz

Definíció: az ISCED 5B szintjének programjai tartalmukat tekintve gyakorlatorientáltabbak/foglalkozássecifikusabbak, mint az ISCED 5A szintjének programjai.

ISCED 6. szint: felsőoktatás, második szakasz

Definíció: a doktori képzések közvetlenül magas szintű kutatói végzettséget adnak. Ezek a programok a magas szintű tanulmányokat és az eredeti kutatásokat szolgálják.